

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/158/2022
Identifikačné číslo spisu:	4318202876
Dátum vydania rozhodnutia:	28.11.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Terézia Mecelová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:4318202876.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Y. Š., narodeného X. U. XXXX, H. XXX, zastúpeného splnomocnenkyňou JUDr. Julián Lapšanský, advokátska kancelária, spol. s r.o., Bratislava - mestská časť Ružinov, Zelinárska 8, IČO: 45 941 815, proti žalovaným 1/ L. M., narodenému XX. R. XXXX, P., K. Š. XXX/X, 2/ U. M., narodenému X. F. XXXX, G., H. K. O. XXXX/XX, 3/ C.. Š. M., narodenému XX. I. XXXX, G., H. U. E.. Š. XXX/XX, 4/ C.. P. V., narodenému XX. I. XXXX, G., H. F. N. XXX/X, 5/ U. D., narodenému XX. L. XXXX, P., Č. V. XX/XX, 6/ L. B., narodenému XX. U. XXXX, P., Č. V. XX/XX, 7/ L. P., narodenému X. D. XXXX, P., O. Ž. XXX/XX, 8/ Poľovníckemu združeniu Teplá voda, Levice, Sama Chalupku 9, IČO: 36 098 744 (zaniklo 20. januára 2022), žalovaní 1/ až 7/ zastúpení advokátom Mgr. Jozefom Slíškom, Nitra, Coboriho 2, o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy 20.000 eur, vedenom na Okresnom súde Levice pod sp. zn. 5C/24/2018, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 27. januára 2022 sp. zn. 7Co/125/2020, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Nitre z 27. januára 2022 sp. zn. 7Co/125/2020 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

I. Okresný súd Levice (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 18. marca 2021 č. k. 5C/24/2018-536 I. uložil žalovanému 8/ povinnosť zdržať sa vyhotovovania alebo akéhokoľvek šírenia informácií, ktorými označuje žalobcu za osobu, ktorá sa snaží uplácať, a ktorá vyvíja nátlak na obyčajných vidieckych ľudí a majiteľov pozemkov, II. žalovanému 8/ uložil povinnosť zverejniť na internetovej stránke S..S..F. a po dobu 3 mesiacov ponechať text ospravedlnenia: „Poľovnícke združenie Teplá voda sa ospravedľuje pánovi Y. Š. za to, že v písomnom stanovisku z 26. apríla 2018 uviedlo, že pán Y. Š. sa snažil uplácať a robiť nátlak na obyčajných vidieckych ľudí a majiteľov pozemkov“, III. vo zvyšnej časti žalobu zamietol, IV. žalovaným 1/ až 7/ priznal proti žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % a V. žalobcovi a žalovanému 8/ nepriznal nárok na náhradu trov konania. Rozsudok právne zdôvodnil ustanoveniami § 11, § 13, § 420 ods. 2 a § 853 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“) a ustanoveniami § 32 a § 33 ods. 1 zákona č. 274/2009 Z. z. o poľovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v

znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o poľovníctve“). Vecne dôvodil (pozn.: nedá sa neuviesť, že súd prvej inštancie úplne rezignoval na čo i len minimálne abstrahovanie podstaty a odôvodnenie je akousi „kópiou celého spisu“, keď samotné odôvodnenie začína až na strane 40 rozsudku), že žalovaní 1/ až 7/ ako členovia žalovaného 8/ v jeho mene vyhotovili stanovisko (zverejnené prostredníctvom webových spravodajských portálov), v ktorom žalobcu okrem iného obvinili, že sa snažil uplácať a robiť nátlak na obyčajných vidieckych ľuďoch a majiteľov pozemkov (ďalej len „stanovisko“). K takémuto neoprávnenému zásahu došlo z dôvodu konfliktu týkajúceho sa získania poľovného revíru. Žalobcu považoval za aktívne legitimovaného, pretože stanovisko pôsobilo voči nemu difamačne. Zo strany žalovaných išlo o neoprávnený zásah do osobnostných práv žalobcu, keďže v súdnom konaní nepreukázali pravdivosť svojich tvrdení o nátlaku a uplácaní, ktoré boli obsahom stanoviska. Skúmaním pasívnej legitimácie dospel k záveru, že voči žalovaným 1/ až 7/ žaloba nie je dôvodná z dôvodu nedostatku pasívnej legitimácie, nakoľko stanovisko podávali ako členovia žalovaného 8/, ktorý ako jediný bol v tomto spore pasívne legitimovaný. Žalovaný 8/ má právnu subjektivitu vzťahujúcu sa aj na prípady zodpovednosti za neoprávnené zásahy do osobnostných práv fyzických alebo právnických osôb. Vo vzťahu k nároku žalobcu na zaplatenie nemateriálnej ujmy vo výške 20.000 eur žalobu voči žalovanému 8/ zamietol, pretože neboli splnené zákonné podmienky pre priznanie takejto náhrady. Rozhodnutie o trovách konania súd prvej inštancie právne odôvodnil ustanovením § 255 ods. 1 a 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) a vecne plným úspechom žalovaných 1/ až 7/ a čiastočným úspechom žalobcu a žalovaného 8/ v spore.

2. Krajský súd v Nitre (ďalej tiež len „odvolací súd“ a spolu so súdom prvej inštancie tiež len „nižšie súdy“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 27. januára 2022 sp. zn. 7Co/125/2020 podľa § 387 ods. 1 a 2 CSP rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom zamietajúcom výroku vo vzťahu k žalovaným 1/ až 7/ a vo výroku o trovách konania potvrdil a žalovaným 1/ až 7/ priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu. Potvrdenie rozsudku súdu prvej inštancie odôvodnil jeho vecnou správnosťou. Uviedol, že súd prvej inštancie správne považoval žalovaného 8/ za nositeľa pasívnej legitimácie v tomto spore. Zo stanoviska jednoznačne vyplýva, že išlo o stanovisko Poľovného združenia Teplá voda - Pukanec, ktoré v mene združenia podpísalo deväť z desiatich jeho členov (vrátane žalovaných 1/ až 7/). Išlo teda o stanovisko združenia, ktoré samo zodpovedá za neoprávnený zásah do osobnostných práv fyzickej osoby. Takéto stanovisko nemožno považovať za výroky jednotlivých členov združenia ako fyzických osôb. Na tomto závere nemení nič ani spôsob podpisovania vyhlásenia členmi združenia, ktorí stanovisko podpísali potom, čo im ho predložil na podpis predseda poľovníckeho združenia. Nesúhlasil s námietkou žalobcu o nedostatku právnej subjektivity žalovaného 8/ poukazujúc na to, že z registra poľovníckych organizácií vyplýva, že Poľovnícke združenie Teplá Voda, IČO: 36 098 744, je organizačnou zložkou Slovenského poľovníckeho zväzu a ide o zaregistrovanú poľovnícku organizáciu v centrálnom registri poľovníckych organizácií zriadenom v zmysle smernice Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR č. 876/2015-720 o centrálnom registri poľovníckych organizácií. Aj z § 26 bod 1 Stanov Slovenského poľovníckeho zväzu vyplýva, že žalovaný 8/ je subjektom s právnou subjektivitou a ako taký môže niesť zodpovednosť za neoprávnený zásah do osobnostných práv. Skutočnosť, že ustanovenie § 26 bod 2 písm. a/ až c/ Stanov Slovenského poľovníckeho zväzu vymedzuje okruh úkonov, ktoré poľovnícke združenie vykonáva vo svojom mene, neznamená, že poľovnícke združenie s právnou subjektivitou registrované v registri poľovníckych organizácií ako organizačná zložka Slovenského poľovníckeho zväzu nemôže niesť zodpovednosť za úkony vykonané vo svojom mene. Rozhodnutie o trovách konania právne odôvodnil ustanovením § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP a vecne úspechom žalovaných 1/ až 7/ v odvolacom konaní.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj len „dovolateľ“) dovolanie. Dovolanie odôvodnil ustanovením § 420 písm. b/ CSP (chýbajúcou procesnou subjektivitou strany konania, t. j. žalovaného 8/) a § 421 ods. 1 písm. b/ CSP (nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom v otázke, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená). Navrhol, aby dovolací súd zrušil napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Namietal nedostatok procesnej subjektivity žalovaného 8/ v čase vyhlásenia napadnutého rozsudku, pretože žalovaný 8/ zanikol 20. januára 2022. K zániku žalovaného 8/ došlo účelovo, z dôvodu, aby nemusel plniť povinnosť uloženú mu právoplatným rozsudkom súdu prvej inštancie. Za doposiaľ neriešenú otázku v

rozhodovacej praxi dovolacieho súdu považoval otázku právnej subjektivity organizačnej zložky poľovníckej organizácie. Nesprávnosť právneho posúdenia videl v závere, že organizačná zložka poľovníckej organizácie je právnickou osobou s úplnou (neobmedzenou) právnou subjektivitou. Nesúhlasil s vylúčením pasívnej legitimácie žalovaných 1/ až 7/ (s odôvodnením nižších súdov, že ich konanie možno pričítať žalovanému 8/). Organizačné zložky poľovníckej organizácie majú podľa ustanovenia § 32 ods. 2 zákona o poľovníctve obmedzenú právnú subjektivitu, a to v rozsahu, v akom je im priznaná v stanovách poľovníckej organizácie. Publikácia stanoviska žalovaných 1/ až 7/ pritom nespadá ani do jednej z oblastí, v ktorých má žalovaný 8/ právnú subjektivitu (§ 26 bod 2 Stanov Slovenského poľovníckeho zväzu). Slovenský poľovnícky zväz prejavil vôľu, aby jednotlivé poľovnícke organizácie ako jeho organizačné zložky mohli konať ako samostatné právne subjekty výlučne vo veciach, ktoré sa týkajú výkonu práva poľovníctva v konkrétnom poľovnom revíri alebo poľovných revíroch. V predmetnom spore je však predmetom konania zásah do práva na ochranu osobnosti, ktorý nemá žiaden súvis s výkonom práva poľovníctva. Keďže žalovaný 8/ nemal hmotnoprávnú subjektivitu na konanie vo veci, ktorá je predmetom tohto súdneho konania, nemal ani procesnú subjektivitu v tomto spore. Výlučne zodpovednými za zásah do osobnostných práv žalobcu sú žalovaní 1/ až 7/. Skutočnosť, že žalovaní 1/ až 7/ sa podpísali pod difamačné vyjadrenie ako členovia žalovaného 8/, neznamená, že konali v jeho mene a že takéto konanie zaväzuje žalovaného 8/, resp. poľovnícku organizáciu, ktorá ho zriadila.

4. Žalovaní 1/ až 7/ navrhli dovolanie ako neprípustné odmietnuť, resp. ako nedôvodné zamietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo vydané napadnuté rozhodnutie (§ 424 CSP), za splnenia tiež podmienok zastúpenia takejto strany a spisania jej dovolania v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je prípustné a dôvodné.

6. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Žalobca vyvodzoval prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 CSP a § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Dovolací súd, vychádzajúc z konštrukcie dovolacieho konania v podmienkach aktuálnej právnej úpravy civilného sporového procesu a tiež z ostatného záveru veľkého senátu občianskoprávného kolégia najvyššieho súdu o prípustnosti kumulácie dovolacích dôvodov podľa § 420 a § 421 CSP (v tejto súvislosti porovnaj uznesenie najvyššieho súdu z 21. marca 2018 sp. zn. 1VCdo/1/2018), preto pristúpil ku skúmaniu existencie dovolacích dôvodov (a tiež dôvodov prípustnosti dovolania), uplatnených dovolaním v tejto veci, podľa chronológie priradenej im ustanoveniami zákona, ktorého sú súčasťou.

8. Žalobca vyvodzoval prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 CSP, keď namietal nedostatok procesnej subjektivity žalovaného 8/ v čase vyhlásenia napadnutého rozsudku, pretože žalovaný 8/ zanikol 20. januára 2022. K zániku žalovaného 8/ došlo účelovo, z dôvodu, aby nemusel plniť povinnosť uloženú mu právoplatným rozsudkom súdu prvej inštancie.

9. Podľa § 420 písm. b/ CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu.

10. Podľa § 420 písm. f/ CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane,

aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. Z vyššie uvedeného vyplýva, že žalobca hoci explicitne vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ust. § 420 písm. b/ CSP, implicitne namietal i ust. § 420 písm. f/ CSP, pretože z obsahu dovolania v nadväznosti na rozhodnutie odvolacieho súdu v tejto časti je zrejmé, že žalobca na túto vadu poukázal.

12. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto posudzoval opodstatnenosť argumentácie žalobcu, že v konaní (pred odvolacím súdom) došlo k nim tvrdenej vade zmätočnosti.

13. Pojemným znakom vady zmätočnosti uvedenej v ustanovení § 420 písm. f/ CSP je, že k nej došlo nesprávnym „procesným“ postupom súdu, ktorý znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol konanie), znemožňujúca strane sporu (skôr a dnes ešte v mimosporových konaniach stále účastníkovi konania) realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (tu por. R 129/1999 a 1Cdo/202/2017, 2Cdo/162/2017, 3Cdo/22/2018, 4Cdo/87/2017, 5Cdo/112/2018, 7Cdo/202/2017 a 8Cdo/85/2018). Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

14. Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces, ktorý je chránený v čl. 46 ods. 1 Ústavy (ústavný zákon SNR č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (príloha oznámenia FMZV ČSFR č. 209/1992 Zb., ďalej len „Dohovor“), je okrem práva domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (prístup k súdu) aj právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia síce neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania, avšak z odôvodnenia rozhodnutia musia byť zrejmé všetky pre rozhodnutie podstatné skutočnosti objasňujúce skutkový a právny základ rozhodnutia.

15. Včlenením formulácie o práve na spravodlivý súdny proces do textu zákona (§ 420 písm. f/ CSP) sa požiadavky na odôvodnenie rozhodnutia neliberalizovali, ale naopak, sprísnil (IV. ÚS 314/2020, ZNaU 69/2020).

16. V danej veci odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie, pričom žalovaného 8/ považoval za nositeľa pasívnej legitímácie v tomto spore. Uviedol, že zo stanoviska jednoznačne vyplýva, že išlo o stanovisko Poľovného združenia Teplá voda - Pukanec, ktoré v mene združenia podpísalo deväť z desiatich jeho členov (vrátane žalovaných 1/ až 7/). Išlo teda o stanovisko združenia, ktoré samo zodpovedá za neoprávnený zásah do osobnostných práv fyzickej osoby. Takéto stanovisko nemožno považovať za výroky jednotlivých členov združenia ako fyzických osôb.

17. Tu je potrebné uviesť, že odvolací súd vôbec neprihliadal na skutočnosť, že žalovaný 8/ v priebehu odvolacieho konania zanikol, napriek tomu argumentoval jeho výlučnou pasívnou legitímáciou v spore bez toho, aby sa zaoberal jeho právnym nástupníctvom (a teda i prípadnou zodpovednosťou v takomto prípade). S touto podstatnou skutočnosťou sa vôbec odvolací súd nevysporiadal, pričom treba mať na zreteli, že súdy musia nielen rešpektovať právo, ale jeho výklad a aplikácia musí smerovať k

spravodlivému výsledku. Spravodlivosť musí byť vždy prítomná v procese, ktorým sudca interpretuje a aplikuje právo ako hodnotový činiteľ. Pre hľadanie práva je vždy nevyhnutné vychádzať z individuálnych okolností každého jednotlivého prípadu, ktoré sú založené na skutkových zisteniach. Mnohé prípady a ich špecifické okolnosti môžu byť komplikované a netypické, čo však nezabúva sudy povinnosti urobiť všetko pre spravodlivé riešenie sporu. Je nepochybné, že rozhodnutie odvolacieho súdu uvedenému vzhľadom na vyššie konštatované nezodpovedá, k čomu však mohlo dôjsť aj v dôsledku krátkosti výmazu žalovaného 8/ pred rozhodnutím odvolacieho súdu.

18. Absencia vysporiadania sa odvolacieho súdu v jeho rozsudku s takou skutočnosťou, ktorú bez ďalšieho nejde označiť za nepodstatnú, resp. ak aj pre prípad jej naozajstnej nepodstatnosti chyba argumentácia spôsobilá presvedčiť, prečo je to tak, je totiž tak závažným nedostatkom rozhodnutia (a zásahu do procesných práv strany sporu), ktorého intenzita zakladá (až) porušenie práva na spravodlivý súdny proces.

19. Dovolacím súdom konštatovaná procesná vada zmätočnosti uvedená v ustanovení § 420 písm. f/ CSP zakladá prípustnosť dovolania; zároveň je však tiež dôvodom, so zreteľom na ktorý musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie bez ďalšieho zrušiť. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu sa pritom do 30. júna 2016 ustálila na tom, že ak v konaní došlo k procesnej vade zmätočnosti znemožňujúcej strane realizáciu jej procesných oprávnení, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší bez toho, aby sa zaoberal správnosťou právnych záverov, na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie súdu (1Cdo/44/2015, 2Cdo/111/2014, 3Cdo/4/2012, 4Cdo/263/2013, 5Cdo/241/2013, 6Cdo/591/2015, 7Cdo/212/2014, 8Cdo/137/2015) a na tom zotrváva rozhodovacia prax najvyššieho súdu aj po nadobudnutí účinnosti predpisov tvoriacich súčasť rekodifikácie slovenského civilného procesu (2Cdo/5/2018, 3Cdo/146/2018, 8Cdo/70/2017).

20. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami preto zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie, majúci za to, že náprava zrušením len rozhodnutia odvolacieho súdu je v tomto prípade možná i postačujúca (§ 449 ods. 2 CSP), a vychádzajúc z toho, že tým, komu bolo namieste pričítať dovolaním vytýkanú vadu zmätočnosti, bol len odvolací súd.

21. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

22. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.